

POETICKÉ BESEDY MÁJE

3.

ANT. KLÁŠTERSKÝ

TOULKY

POETICKÉ BESEDY MÁJE.
POŘÁDÁ JAROSLAV VRCHLICKÝ.
3.

ANT. KLÁŠTERSKÝ:

SNY A TOULKY.

V PRAZE.
VYDALO NAKLADATELSKÉ DRUŽSTVO MÁJE.
Knihtiskárna Dra Ed. Grégra a syna.

LIBRARY
OCT 19 1973
UNIVERSITY OF TORONTO

DRAHÉMU PŘÍTELI

VÁCLAVU JANSOVI

V PRAZE 1905.

A. K.

U RYBNÍKA.

I.

Blatenské rybníky blýskají
ve slunci večerním,
myšlénky moje se potají
z duše mé kradou k nim.

Obláčky zlaté tam a sem
upadly na pláň vod,
červeně kvetoucím rákosem
lysku zřím — tmavý bod.

Nyní se do husté třtiny skryl,
nyní zas v zlatě kmit —
změříš ten rybník, dálný cíl,
nezměříš jeho klid.

S druhého konce v jeho pláň
lesů stín tmavý pad;
duši ti ovívá jako skráň
takový milý chlad.

V duši, jak tiše posloucháš
vlnek ten šum a třesk,
padá ti zvolna, na dno až,
takový sladký stesk.

Jako by někdo ti šepotal
o lásky zániku,
jak by ti někdo v hloubi spal
Blatenských rybníků.

II.

Blíž rybníka skal na kraji
den za dnem sedám hodiny,
to jako když se lákají
dvě — vod a duše — hlubiny.

Dvě hlubiny tak tajemné,
tak navzájem se měříce,
a tiché snění nese mne
vždy dál za světa hranice.

Na vodách kruhy do dáli
vždy větší, širší jdou a jdou
a jak by strhly, pojaly
v svůj střed i celou duši mou.

Vždy v širší kruh, vždy v širší kruh
se nese dál a prostírá,
až naposledy cítí duch,
že splynul s kruhem vesmíra.

III.

Letěla kachna divoká,
letěla přes rybník,
slyšel jsem její poslední,
poslední bolný vzkřik:

Proto jsi, lovče, člověkem,
bys mě moh střeliti,
ale já tobě zapadnu
hluboko do sítí.

Pod vodou se ti potopím,
skryju bol zoufalý,
jenom ta voda se dokola
červeně zakalí! — — —

Perutí ještě zamávla,
zapadla v rákosí,
a mně, jak měl bych o sílu
prosit jen kohosi,

Abych, až bolest vytlačí
slzy mi do oka,
uměl se skrýt a zemříti
kachna jak divoká.

IV.

Taková tmavá hladina, a taký bílý květ
do jitřní záře sluneční z černé se rmuti zved!

V tmavé-li skrývá hlubině taká se sněžná běl?
Kdo ji sem s bílých oblaků s nebeské výše schvěl?

Vyšel jsem za noci k rybníku — táhl se v dál a dál,
sšeřeným krajem jak v pohádce v úplňku měsíc plál.

Ke tmavé schýlil se hladině a kde se vlny
tek',
vylákal bílý květ na povrch tichý ten polibek.

A čím víc líbal, tím tu víc bělostných
květů ční,
jako by zbylo na vodách záře kus měsíční.

Dítě mé, pojď, je teplá noc, plná tak snů
a dum,
spojme svou páž a spojme dech, přitiskněm
rety k rtům.

Líbej mě, líbej na čelo, rozvlň mých citů rej,
na tmavou hladinu duše mi bílý květ vylíbej!

V.

Vyssál hvozd slední slunce blesk,
klade se ke spaní,
na vodách jak by si někdo tlesk'
časem jen do dlaní.

Švihla to sebou ryba ven,
nebo jak obyčej,
duchů to první znamení jen,
noční že počal rej?

Stmívá se valem, tam a sem
mlhy se plouží týl,
břízy tím svítí soumrakem
jako šat vábných víl.

Rákosím ševel jde přejemný,
mihl se netopýr!
nevidím — cítím jen tajemný
zdvihat a chvět se vír.

Bojím se, duše též v hlubinách
mrtvý že vstane stín,
bude mě trýznit v nočních tmách
vzpomínkou hrůz a vin.

Do hvězdných dívám se plamenů —
takový vlá s nich klid! —
aby se usmíval do mých snů
drahých dvou očí svit.

VI.

Své stříbro měsíc potají,
než cestou dále táh,
si ukryl — lidé říkají —
v rybníka hlubinách.

Však stále o ně v strachu jest,
a strach mu ruší klid,
že navrací se často z cest
a jde se přesvědčit.

Tu v noci tich se přikrádá
a sáhne v hlubiny
a stříbro své si vykládá
jak třpytné šupiny.

Ó, slyš, jak mezi skalisky
to zní a prokmitá,
to měsíc dnes zas penízky
své zlaté počítá . . .

VII.

Unikli jsme z víru, boje
v hor a lesů zátiší —
Co se chvíš o štěstí svoje?
Je-li Bůh, zde nejbližší!

V nebes modru, bouří vzteku
vznáši se tu Neznámý,
vlá tu jako ve pravěku
nad šírými vodami.

Ke mně mluví každou travkou,
k tobě v lásky objetí,
ale tichou kolébavkou
v šumu lesa k dítěti.

Nad vodami mha se sráží
v stíny noci přitmělé,
a mně zdá se: děcku k stráži
táhnou bílí andělé.

Dole klid, a jeden plamen
nebe, kam chceš zalétni,
a mé srdce je jak kámen,
ale kámen — obětní!

MEZI KNIHAMI.

Knihy moje rostou při zdi,
je jich stále víc a víc,
jako když to u ní hnízdí
celá hejna vlaštovic.

Do mé síně vletujíce,
ó, co snů, ký jara dech
vnesly tyto vlaštovice
pod mou střechu na křídlech!

A zas jindy při pohledu
v příhrad řady zdá se mi:
síň má úl je, zeď má medu
pokryla se plástvemi.

Nechť teď venku zima kletá,
nivy sněhem zaváty,
v našem úle jak v dnech léta
stůl vždy čeká bohatý.

Chmurný den je . . . listí padá . . .
v okna bije větrů páž,
ó, jak knih těch kyne řada —
hrabeš se v nich, probíráš . . .

Mládí — láska — sny a touhy —
život v dějů zrcadle,
ale vše jen ohlas pouhý
hrudi dávno vychladlé.

Smích i bolest vstříc ti letí,
ale teď již jinak všem,
a tak náhle divně je ti,
jak když kráčíš hřbitovem.

Hřbitovem tuch, citů, snění,
ve sněm mrtvých veliký,
a ty knihy se ti mění
v srdcí schladlých pomníky.

Cos jak suchá tráva vzdychá,
cosi zní jak zvonů spěž,
zrakem bloudíš kolem zticha,
zlaté písmo — jména — čteš.

Slyšíš písně, hudbu, rýmy,
jež se v srdci zahostí,
a ty stojíš nad mnohými,
plný za vše vděčnosti.

SLAVÍKU.

U řeky tam, kde šplouná do přívozu,
kdy v květu bez při každém cítit loku,
v měsíční noci, která žití prosu
v pohádku mění ticha ve hluboku,
tvou, slavíku, poslouchám vzletnou sloku!

Svět spí, pad celý spánku do náručí,
hle, v posledním již tamto shasli domu,
jen tráva šustí, řeka stejně hučí,
a vítr noční táhne vršky stromů,
ó, zpěváku, rci, komu zpíváš, komu?

Zda květům jen svou píseň liješ tesknou,
těm stromům starým, jara vlahé době,
těm hvězdám, jež tak mihavě se lesknou,
těm mrakům, stínům, které za dne v hrobě,
té celé noci světlé — či jen sobě?

Proč zpíváš jen, kdy svět byl usnul celý?
Zda jenom pak svou tvůrčí cítíš chvilku,
či hrd, jen hluši svěřuješ své žely,
či plachá bázeň chvěje se ti v tílku,
jsi duší zraněných, jsi duší snílků?

Či zhrdáš chválou, básník eremita,
dav necháš zajít pod bezpečnou střechu
a čekáš, hlava všech kdy sny je spita,
že jeden — pravý — přijde ku poslechu?
Ó, pěj, poslouchám bez hnutí a dechu!

ZAROSTLÁ TŮŇ.

Jak oko tmavé, třpytné byla kdys,
a nebe rádo dívalo se do ní;
teď na hládi jen okřehek a sliz,
jenž jako bělmo pohled její cloní.

Kol duby staré, olše, břízy — hle,
jak celé v ní by shlížely se rády!
Však zrcadlo jich smutné, osleplé!
Co vážek hon jí a co listí vády!

Červánek doutná — obláčků jde řad —
plá bílý měsíc s modravých hvězd hejny,
jen v zarostlou tůň paprsk nezapad,
dál stín tu, klid tak posupný a stejný.

Teď leďňáček se nad ní rozletěl,
zahrálo rudé, zelenavé peří,
na větvi sed a volá, jak by chtěl
ji vzbudit ze sna — dřímá dále v šeři.

Jen slední bouř jak prala ve kmeny,
ven spadlá větev trčí ze hluboka,
jak ostrý trn to prudce vražený
do smutné tůně vyteklého oka.

A ticho, teskno, smutno, mrtvo tu,
sem nechodí pít za večera laně —
ó, jaký příval moh by k životu
ten zapadlý kout vzbudit nečekaně?

Ty, jehož duše chytá stín a svit,
vše, co tu žije, letí, chví se, sluní,
tu musíš stanout, musíš zamyslit
se nad tou smutnou, opuštěnou tůní.

A zachvíš se, že tak bys do šera
moh zakletu mít duši, rovnou vězni,
že žití krása, zázrak, nádhera
by bez odlesku mohly táhnout přes ni!

IMPROMPTU.

V dnech mládí oko špatně vidí v dáli,
co blízké jen, je jasno zornic páru;
leč blízké splývá, zrak jen vlhký pálí,
a v dálku jasně oko hledí k stáru.

Ó, těším se, že se všedností bědnou
kdys vše mně zmizí, nač teď prach se sází,
a oči moje zjasněné že shlédnou
tu širou dál, ten prostor beze hrází!

JESEŇ.

Jde Jeseň krokem mdlým a s bledou licí,
tak průsvitnou, jak vzduch jen v horách bývá,
na vadnoucí květ smutně tak se dívá
i na to listí spadalé a tlící.

Že umře, neví; sní jen o svém žití,
o slunci, písních, květech na své skráni,
tak něžná, slabá, krásná v umírání,
a spředená jak z pavučinných nití.

Vše rozdává, tak vlídná, štědrá vždycky,
chce ke všem lepší v sledním býti čase;
za ptáků letem snivé zadívá se,
a myslíš: zmizí zjev ten etherický.

A zatím — krev to na stromech a keři —
jí hektický nach v bledé líci skočí,
a, třpytné hvězdy ve oblačné šeři,
jí suchým ohněm zalesknou se oči.

Zas veselá je, živá jako ptáče,
zpěv její, úsměv zlatí vše a jímá —
pak náhle chladná roztřese ji zima . . .
A v noci dlouho přitlumeně pláče . . .

STOPY MOŘE.

Lekce geologická.

Skály útes hladký, šedý viděl jsem kdys
před lety
a já na něj hleděl, hleděl jako v sochu zakletý:
na té hladké rovné ploše v obrovském tom
kameni,
jak na deskách Desatera divná zřel jsem
znamení.

Kámen ten se nořil v moře, v šíré moře
pravěku,
vlny jeho do něj bily v rozmaru i ve vzteku,
v hře a reji, když se nad ním dechem
vznášel Neznámý,
pokrývaly jeho stěnu stříbrnými pěnami.

A to moře dávno zniklo — jak se nový
rodil svět;
ale hladkém na kameni do dnes zbyl tu
jeho sled;
stopy vln zřím, vlnobití táhlé, dlouhé linie,
a mně, jak když dávné moře před zraky se
rozlije.

Slyším jeho hru a bouři, smích i šepot do
svých dum,
kapradin, jež koruny své v oblaka pnou,
slyším šum,
ještěr s křídly z vody leze, zježený a pro-
hnutý,
z dálky slyšet klestí praskat, k moři táhnout
mamuty.

Duše má se hrůzou chvěje — jak na novém
Sinaji
zákonů se věčných runy na té desce mihají,
jasněji než v pergameny, nežli v písma
zlatých hvězd
vepsána v ní mystická je nesmrtelna žití
zvěst.

Věčný život! Všecko hyne a přec — v jiném
tvaru snad —
dál vše žije, první úsvit na zemi co spící pad;
skála, dub i klásek trávy, pel motýlích na
křídlech
stejně věčny — z dílny kosmu neztrácí se
ani dech!

Básníku, tvé sny že pouze moh by v jícen
zhltit Čas?
Pradávného moře stopy před mým zrakem
září zas.
Hrstka prášku z tebe k novým zárodům se
rozletí,
ale co jsi snil a cítil, dál též půjde v staletí.

Všecky sny tvé, dumy, touhy, jas tvůj čistý,
nebeský,
zachytí se z duše plaché navždy Písně
na desky,
hry i bouře, smích i bolest, moře toho vlnění,
které nosíš ve svém nitru, celé na nich
zkamení.

Jak tu malá přízeň dneška? Co tu vztek a
zloba zlých?
Zbude snad, jak na tom tesu, několik jen
čar a rýh,
ale ještě po staletích v chvilce ticha nejvyšší
nad nimi kdos jednou skloněn, moře šumět
uslyší!

ZA BOUŘNÉ NOCI.

Za bouřné noci podzimní,
kdy ťmou vše zakryto,
kol oken tam, kde někdo bdí,
jak křídla šumí to.

A nevíš, je to větru sten
za chladné noci té,
či pták to klepe do oken:
»Otevřte, otevřte!«

Já naslouchám a slyším tich:
»Ve svět váš mlhavý
my z krajů nesem nadhvězdných
vám mrtvých pozdravy.«

»Jsme snů dav, který k zemi slít,
myšlénky neznámé,
a duše, v kterých narodit
se možno, hledáme!«

Do noci pnu svůj zrak i sluch,
do tmy a do šíra,
teď, zdá se mi, kdes na ten ruch
se okno otvírá.

A zas to zalká, zaječí:
»Nás také přijměte,
my myšlénky jsme největší,
však nejvíc prokleté!«

A pláče to jak v bouři hvozd,
jak křídla šelestí:
»Což nikdo nechce nesmrtnost
za cenu bolesti?«

LABUTI BÍLÉ . . .

Labuti bílé světélkují
na tichém, tmavém jezeru,
andělské tóny vzduchem plují
po zvonů sledním úderu.

Zavál dech v alej, která vroubí
jezera břehy, utichlá,
nebo to vlastní z plné hloubi
duše má sobě oddychla?

Zvolna se, zvolna tmí a stmívá,
za světlem světlo zhasíná,
duše má měkce v noc též splývá
jako ta celá krajina.

Čas je, kdy přáno spát i vině
v hlubinách duše bez hnutí —
tiše, ó, tiše po hladině
plujte mi, snů mých labuti!

ÚSMĚV MRTVÝCH.

O tajů mříž si rozbijíme hlavu,
a nepovolí. Zákmit jeden světlý
hledáme v noci, v propast bychom létli
za jiskrou pravdy, a dál tápem v tmavu.

Co platno vše — dí vzdech náš — klíče není,
jímž brána tajů všech se otevírá.
Buš v ni, jak buš — vše marno. Noc je čírá,
a hádanky té není rozluštění.

A přec, kdož ví, zda nejsme jemu blíže,
než tušíme, snad jenom nenapadne
nám nikomu, co lehké tak a snadné,
v čem není divu, temnoty a tíže.

Hle, ty tu ležíš nepohnutý, spící,
však jako odlesk nadhvězdného kraje
po tvojich retech, po tvé bledé líci,
cos jako úsměv prohlédnutí hraje.

Tys toužíval též: »Kdes, ó, světlý moste,
jenž sklenut v den jsi přes proud žití tmavý?«
A teď spíš klidně, a tvůj úsměv praví:
»Ach, jak to bylo lehounké a prosté!«

PÍSEŇ.

Tak se mi roztoulaly
myšlénky v dálavy,
jak srny když táhnou večer
ze staré doubravy.

Ze staré doubravy,
sen snící po věky,
na sešeřené a lunou
zalité paseky.

Sta divných květů kolem
a všecky zářící,
a přeludy zřel jsem tančit
v modravém měsíci.

V modravém měsíci,
po krajce kapradí,
po mechu, který jen vzdychne
a stopu nezradí.

Sta písní létlo vzduchem,
proud ze stříbra byl síť,
a všecko kolem se smálo:
Ó, lov jen, stihej, chyť!

Ó, lov jen, stihej, chyť
a vem! — ó, nebesa! —
já, starý myslivec, vyšel
bez pušky do lesa!

SKŘIVÁNČÍ PÍSEŇ.

Pod sebou zemi, blankyt nad hlavou,
života píseň zpívám jásavou:
Ó, lidé, lidé smutných dum a tuch,
jen cítit Žiju! jenom dýchat vzduch!

Dýchat jen vzduch, jen záři slunce pít
s nebe i moře, s rosy, zrnka slíd,
ze zraku ženy, snivých jezer hor,
ji nechat vnikat do všech cév a pór.

Sluch plň vám hudba, klasyševelí,
hrdliček smích, křik dětí veselý
a chřípě vůně, láska žhavá hruď,
vše výš a se mnou: Žití, zdrávo buď!

Křídlo mé vlajkou, jež ti mává vstříc;
celé až lidstvo zvedne k tobě líc,
pak zmizím v mraky, k Bohu zaletím:
»Slyš, rozkoš je, co bylo prokletím!«

STESK.

Leccos jsme jinak si mysleli,
času než přinesly proměny,
lodi, jež na výzkum vyjely,
kdesi v krách ledových pohřbeny.

Illuse, touhy a naděje,
mladosti nejsladší úděly,
zapadly v proudy a peřeje,
vlny se nad nimi zavřely.

Oko zprv slzou se zakalí,
ruka se do pěstě zatíná,
ale pak přes bolest, přes žaly
klidná se rozestře hladina.

Jenom tak někdy že ještě v snách
duše se zachvěje v tichém dni:
po tom, co zapadlo, na vodách
kruh to snad ztrácí se poslední.

Jenom že, do hlubin na dno až
jak se tak zadívám, teskno mi,
jako bych čekal, že něčí páž
nad vodou ještě se zalomí.

TICHO V LESE.

Tmí se zvolna. Mech je zrosen.
V slavném lesů mlčení
vrcholky jen planou sosen
v červánkovém plameni.

Tu tam ještě snět se hýbá,
leč tak tiše, zlehýnka,
jako když tě ukolíbá
do snů milá vzpomínka.

A ten večer jak když víkem
rakev bolů překlopí,
duše má se vrhá s díkem
do té ticha zátopy.

Cítí, jak ta čistá lázeň
vlahá je i chladivá,
smývá starost, trud i bázeň,
v ryzí běl se odívá.

A ten motýl v šeru lesa
jak z mé duše odlít by,
na svých bílých křídlech nesa
tiché sny a modlitby.

TAJEMSTVÍ NOCI.

Jak do noci jsem často hleděl sám
a ptával se: Co bude asi zítra?!
Co dáno krýt těm neprůhledným tmám,
co vyvalí se z černých mraků nitra,
co přijde, vstane a co dokoná?
A byla noc mi jako opona,
a světlo hvězdy, jež se v temnu chví,
jak malý otvor okrouhlý jen v ní,
jímž řidič hry se do hlediště dívá,
zda hra můž' počít. Ó, ta hvězda mhlivá,
zda nejeví, že za tmou světlo je,
že za ní cos již připravuje Den?
Co přinese? Číš míru, pokoje,
květ lásky sladký, nebo žal a sten?
Ký bude běh mít hra ta, jaký účel?
A houstla tma, klid kolem, kraj byl tich;
jen pes, jenž spal, u nohou leže mých,
se pozved a jak větřil cos by, skučel . . .

STROMY KVETOU . . .

Stromy kvetou . . . Žluták zlatí meze . . .
Petřína nám v okna svítí vděk,
po zelené stráni jak když leze
bílé stádo shluklých oveček.

Alej venku — jeden oblak bílý
perleťově třpytných větných hvězd,
jak když samo nebe se to chýlí
do soumračných, smutných lidských cest.

Pro květ nezřít začernalých snětí,
starých puků, puklin, ran a rýh,
všecko zakryl, pojal do objetí,
stmelil, zcelil teplý květů sníh.

A ty jdeš pod stromy kvetoucími,
rozsvítí se radostně ti hled,
v duši sen se zašlých let ti přímí,
kdy jsi také jak ty stromy kvet'.

Ale vrásku nic již nezahladí,
nezacelí nic již srdce lom,
jdeš a cítíš v upomínkách mládí,
že jsi míň než keř a míň než strom.

PODLE ŠÍDEL, ZLATÝCH VÁŽEK . . .

Na tůně se pokraji
stínem, světlem míhají
modrá šídla, zlaté vážky,
honí se a stíhají.

Hned jsou tu a ihned tam,
ztrácejí se, nevíš kam,
a již zase blýsknou v záři,
živý léta drahokam.

Podle tůně v trávě sním
nad problémem hlubokým,
modrá šídla, zlaté vážky
myšlénkám se smějí mým:

Bláhový, co vyzkoumáš,
dojdi ke dnu tůně až?
Bláto bude vždy jen blátem
a vždy krásou tanec náš.

Poesie vždy je sen,
záře hra a kouzlo změn,
rej a tanec, div, jenž stačí
na pohádku u kamen.

Prška zlatých blýskavic,
rosy třpyt, jenž září vstříc,
jiskry hvězd na modrém nebi,
všecko a přec sladké nic!

Co v tom pravdy — nevím sám,
vím jen, že jsem v rej a k hrám
podle šídel, zlatých vážek
pokynul svým myšlénkám.

ZAHRADA MLÁDÍ.

Fr. Kvapilovi.

Zahrada Mládí — zář, květů běl?
Vzpomínám, že jsem jí také šel,
dávno to však, a byl to jen mžik,
pak vyhnal mě Život, ukrutník.

K nohám se starostí připjala tíž,
na bedra těžký mi ulehl kříž,
v před šla má cesta trnitá tak —
a v zahradě Mládí zpíval pták.

Leta pak, leta — a všecko jsem snes',
a ticho v mém srdci, tak ticho je dnes —
proč zrak mi jen ovlh, proč jsem jen
vzdych,
když z čárné jsem zahrady zaslech' smích?

ŽIVÝM I MRTVÝM.

Živým i mrtvým od mládí jsem pěl,
jim ples svůj nosil, vyplakal svůj žel.
své stesky šeptal, sdílel touhy pal,
ó, kdo mé písni, kdo jí naslouchal?

Ze živých mnohý zkřivil jenom ret,
ten odvrátil se a ten kámen zved,
a tak jen zhřívám jediným se snem,
že slyšeli mě mrtví pod drnem.

Že jedenkrát, až také lehnu k nim,
svých ztracených zde písní najdu rým,
že otec řekne, v svou mě přijav síň:
Vše, hochu, víme — nu, teď odpočiň!

SMÍCH.

Ni skřivánek tak jasně neplesá,
když probudiv se v poli na úsvitě,
si na modravá vzletí nebesa,
jak umíš plesat ty, mé zlaté dítě?

Ni hrdlička kdes v lesích kvetoucích,
než večer padne hvězdnatý a vlahý,
tak bezstarostný, lehký nemá smích,
jak umíš smát se ty, můj hochu drahý!

Ó, sladký smích! Co všecko slyším v něm!
Zpěv pěnice na květné ratolesti,
šum potoků, zvěst, ráj že není snem,
že na světě zde dosud chodí štěstí.

A přec — mne pochyb svírá již jen noc,
a všecky barvy šednou mi a šednou:
ó, jako ty se zasmát ještě moc',
tak lehce, šťastně zasmát se jen jednou!

DECH VĚČNOSTI.

Mžik každý jak vlnou, již Věčnosti dech
nám přihání z dálky na života břeh;
ten pohladí měkce, než splynul a znik',
ten pěnou nás zbrotí, jak had by to střík'.

Ten otřese duší, v sny skolébá ten,
ten urve nám všecko a odnáší plen,
co jiný — teď v povzdech to zazní, teď
v smích —
ti nese, co chytil kde na cestách svých.

Já trosečník nejsem, bych na břehu stál
a na kořist čekal a pohlížel v dál,
svou duši jsem prodal již démonu dum
a ve snách jen hledím v rej vln těch a šum.

Mě nebolí dávno, co v hlubinu smet,
co ve klín mi sype — můj nezjasní hled;
já poslouchám zticha jen šum jich a hlas,
zda od břehů Věčnosti uslyším vzkaz.

POESII.

Ty opouštíš mne? Jak jen věřit tomu!
My tolik let šli spolu, ruku v ruce,
po květných nivách, v stínech starých stromů,
krb střehli, vichr kdy dul venku prudce,
a z víru světa toužili zas domů.

A byl vždy máj, nechť vichry lkaly, u mne,
a v mrazech růže vil jsem kolem čela,
v kraj snů mne nesly peruti tvé šumné,
tys dýchla v ránu, a již nebolela,
a králem s tebou byl jsem v chvíli dumné.

Mým snem jsi byla, hvězdou mého nebe,
rád dával jsem ti oběť krve svojí
a snášel zlobu, pohrdu, jež zebe,
když proti mně to zabouřilo v roji,
bych naposledy ztratil — také tebe?

Zda zalek zloby had tě, jenž se plazil,
či starost všední v hrdle zpěv ti dusí;
či krutý život s oblaků tě srazil,
blesk varyto tvé roztřísk náhle v kusy?
Ó, neodcházej! . . . vrať se ve svůj asyl!

Rci, vyplašena vřavou doby naší,
že odlétáš jen, holubičko bílá,
kams ku hvězdám, kde květy míru raší,
kde v křídla tvá se nová vlije síla,
a že se vrátíš, čistější a krašší!

Číš nedopita — škoda kapky jedné!
Můj krb tě volá — plam v něm dohasíná!
Já snil, že budeš andělem, jenž zvedne
mě jednou v svět, kde není bol ni vina . . .
Ó, zůstaň . . . smutno bez tebe, tmy ledné!

DEN.

Když den se blíží k svému zniku
a měkce splývá v náruč tmám,
rád za ním vděčně, plný díků,
své oko zvednu ku hvězdám.

Ne že mi přines novou radost,
že rozvířil mi v duši ples,
neb učinil mé touze zadost
a v srdce moje teplo snes.

To čekat, čas mne odnaučil,
a srdce stesk už nehostí,
jenž kdysi je tak rval a mučil,
být skromným — celou moudrostí.

A s ní dnu žehnám také tomu,
jenž ples mi nedal jediný,
však v srdce mého starém lomu
mi nerozšířil trhliny.

Jenž nepřišel mi slední za sny
skráň novým trním oplésti,
jenž proto již byl milý, šťastný,
že nepřinesl neštěstí.

Leč plynul klidně tak a tiše,
jak nebes oblak šedivý,
jak vítr, který od hor dýše,
však ani klásku nezkřiví . . .

JARNÍ.

Jarem se vzbudilo co kde je,
země již přestala studit,
jenom ty touhy a naděje,
zapadlé do času závěje,
ze snů se nechtějí vzbudit.

Zelená jarní kol krajina,
zima kde roztála vzpurná,
jenom ta prostřed ní ruina
dál jak když dříme a vzpomíná,
stále tak smutná a chmurná.

Vzbudili ze sna se motýli,
zahráli barvami všemi,
jenom ti, které jsme složili
pod hrudy do tiché mohyly,
dále spí, dále, tak němí.

Jen se mi nedívej k dálce té,
cesta kde ztrácí se, točí,
pojďme, snad s radostí dítěte
najdem sny, do fial zakleté,
v podléštky drahé nám oči!

MEZI DRUHY.

Zas usednu si v kruhu mezi vámi,
mí druzi staří, na kus pohovoru;
vše zladí mi, vše zcelí hlas váš známý,
co puklo ve mně ve dnech všedních sporů.

Ej, jak jsi — řeknu — vyrost, brachu milý,
a ty, můj drahý, nějak se mi kloníš —
jak? tuhá zima? větry prudké byly?
Jdi bloudku, divné myšlénky to honíš . . .

A počnem zticha, jak když chví se listí,
si povídati v šeré vaší hluši,
sny dávné, staré upomínky přísti,
vy mně — já vám — mám plnou toho duši.

Co za ten rok se s námi stalo všecko,
co bolelo a přebolelo zase,
si řeknem, jak když zpovídá se děcko,
bez bázně, že kdo po úsměšku pase.

Vy nejste podlí, vy mne nezradíte,
mě nesrazíte — nejste bez svědomí,
zde zapomenu lidské zloby líté,
mí kamarádi zlatí, lesní stromy!

V NOCI.

Je pozdní noci doba,
dům celý tich a v snách,
v tom lekli jsme se oba —
jak vrz' by zvenčí práh.

»Kdos u našich je dvéří!«
tys vykřikla. Já vstal,
svit lampy blýsknul v šeři . . .
Nic. Ticho. Čtli jsme dál.

A ráno, když se třásl
svit snů nám v pohledu,
tu slyšíme: Kdos zhasl
u našich sousedů.

Než noční přešly mraky,
zhas', vždy tak veselý —
nám setkaly se zraky
a jen se zachvěly . . .

Z CEST.

Na horách přes mnohý údol a chlum
jsem toulal se jedenkrát,
tu dřevěný náhle zdobný dům
jsem spatřil na stráni stát.

Byl ze dřeva řezán jak ptačí klec,
měl mnohou stříšku i sloup,
pod tlumokem slábla již moje plec,
já v domu jsem verandu vstoup.

Tam byla vůně, svěžest a stín,
pak vína mi přinesli číš,
a děvče — svou práci si složilo v klín —
si ke mně přisedlo blíž.

Tak bílou, tak sněžnou měla líc
a temně modravý zor,
že musil jsem do něho dívat se víc,
než do modra skupených hor.

Na sloupech mnohý kalich se chvěl,
chtěl vůni jeho jsem ssát,
leč nevím, jak stalo se, květů běl
že s dívčím jsem čílkem si zmát.

A oba jsme tiše se zasmáli
tím smíchem ztracených let,
a na cestu novou do dáli
jsem tlumok svůj na bedra zved.

Já mohl jsem strhnout ji v objetí,
jak vášně hlas duší třás,
se polibky žhoucími spíjeti,
jak ke mně přilnula v ráz.

Leč nemoh jsem odnest si čistší sen,
než tenkrát odnes jsem v dál,
dnes je mi, jak na bílé květy jen
bych maně to vzpomínal.

Na bílé květy, jichž stvol se plet,
kol sloupů se pletl a vil,
a zdá se mi, byl to přec jen květ,
co tenkrát jsem políbil.

HOLUBI

»Pár holubů jsem koupil sobě nový,
je dlouho věznil, bych jim paměť splet,
pak pustil jsem je, a v mžik k sousedovi
mi odlétli v dál v starý domov zpět.

Však z rána ke mně vrátili se zpátky,
přes vrchy, lesy, dobrou přes míli;
věc prohlíď jsem: se svými holoubátky
se zobkali, je pilně krmili.

Pak odlétli a z rána přišli zase,
a tak to bylo potom každý den,
já být je nechal, nakázal své chase,
by odchod, příchod jich byl svoboden.«

Tak statkář ondy vyprávěl mi známý
při sklenkách, vína kde se rděla krev,
a šli jsme spat — se svými myšlénkami
já bděl však dál, se k hvězdám zahleděv.

Hle, tam můj domov, odkud holubice,
má duše sirá, na tu slétla zem
a kam zpět touží stále víc a více
z těch světů zde, kde vězeň pouhý jsem.

Cos hlasněj vždy a hlasněj ji tam volá
v tu ze snů dětských dobře známou říš,
a přijde den, kdy hlasu neodolá
dnes pevná ještě celly mojí mříž.

Tam odletím zpět ve svůj domov pravý,
leč, dítě moje, holubičko má,
ni tisíce mil let mě neunaví,
vím, slétnu zas tě chránit křídloma!

A co tak snil jsem, ve své záři chvějně
se třepetaly hvězdy nade mnou,
jak holubice ve třpytivém hejně
by snášely se nocí tajemnou . . .

MOST DUŠÍ.

Ve svaté chvíli, zášť kdy v duši zmlká,
hněv starý padá jako suché listí,
kdy zahnal's pomsty vyjícího vlka
a duše v lázni lásky kdy se čistí:

Tu s duše k duším bájný most se sklene,
jak nebem celým rozepjatá duha,
a bytost tvá se lačně po něm žene,
jen bratra touží potkati a druha.

Tu sejít chceš se s milovanou ženou,
jež zradila tě v dávném lásky čase,
a s náručí svou teple rozevřenou
vše odpustit a smířiti se zase.

V tu chvíli ruku stiskl bys i soku,
jenž v celý život stříkal ti své jedy,
vše zapomenout hotov: dlouhých roků
těch mráz a zlobu, bolest naposledy.

A sám bys vyběh, slzou zrak svůj zrosil,
své ruce sepjal u té mostu brány,
vše kol o sladké odpuštění prosil
za všecky křivdy bezděčné a rány.

Pod mostem propast, proud tam dravý zuří,
vše vášně lidské v jediném tam varu:
Vztek pozvedá tu šíji svoji tuří,
a Záští řve tam po zkáze a zmaru

Most duše zářně svítí nad hlubinou,
v něm kamenem vše, co je v duši ryzí.
Tvé ruce v náruč rozepjaté kynou . . .
A nikdo nejde . . . A ta chvíle mizí . . .

A zmizela . . . Most padá . . . V proudu divém
sloup za sloupem se mihne, klesá na dno.
A učinit most ze snů pevným zdivem
tak bylo snadno, ach, tak bylo snadno!

OTÁZKY.

Kdybys měla býti ptákem,
kterým, duše, být bys chtěla?
— Sýčkem, který v plesné sněmy
volá duše lidské z těla!

Kdybys měla kámen býti,
kterým, duše, být bys chtěla?
— Démantem, bych milliony
svitů vpila, odrážela!

Kdybys měla býti stromem,
kterým, duše, být bys chtěla?
— Osykou, bych neustále
jako teď se citem chvěla!

OTEC A SYN.

Leta již, leta v hrobě spíš,
  ohlas ni pláče ni smíchu,
otče můj starý, neslyšíš
  v travné své mohyly tichu.

Myslím, jak rakev prohnilá,
  země jak provlhlá studí —
lítost se náhle rozlila,
  taková lítost mi hrudí.

Vidím, jak čelo jsi podepřel
  žilnatou v smutku svém dlaní —
každá z mých prudkých hloupých střel
  nazpět dnes srdce mi raní.

Ty jsi byl zklamán, zoufalý,
  já jsem byl illusí plný,
čarovnou píseň zpívaly
  bouřné mi života vlny.

Ty jsi zřel všech svých tužeb pád,
  touha má letěla smělá,
ký div, že naše častokrát
  střetla se nárazem čela!

Kde ty jsi viděl úklad zlý,
  já jsem zřel krásu a květy,
srozumět, chápat nemohly
  dva se ty protivné světy.

Dneska již všecko jinak zřím,
  vím již, co bolí a trudí —
rozlívá lítost srdcem mým,
  taková lítost se hrudí!

Sám jsem již otcem, na klínč
  houpám si malého syna —
otče můj, všecko jedině
  má byla, má byla vina!

Cítím tvou bolest po letech,
  hoch můj když na klín mi skočí,
dceruška malá, jiskry šleh,
  obrátí ke mně své oči.

S bolestí na černých perutích
  bázeň mi nad srdcem letí,
že bych těm jasným očím jich
  nemohl porozuměti!

VE VYSCHLÉ STROUZE.

V zapadané, vyschlé strouze
hnije, stlívá svadlý list,
kde dřív potok pěl, teď pouze
větru táhne smutný hvizd.

Ale z černé vlhké půdy,
jak ji kdysi svlažil splav,
jaká houšť se zdvihá všudy
divě pomíchaných trav.

Nad ostřicí rozvírá se
pyšný vějíř kapradin,
v blankytových očí kráse
pomněnek sta trhá stín.

Mech tu bují podle travky,
třtina chví se bohatá,
na stvol věší netykavky,
konvičky své ze zlata.

Kdy vše zprahlo žárem léta,
tu vždy zeleň, svěžest, chlad,
vše tu kypí, roste, zkvétá
z černé prsti posavad.

A jak do té lesní hluše
kráčím v parné tíze dnů,
na život své vlastní duše
maně vždy si vzpomenu.

Vyschnul smíchu jarý příval,
odtek bujných plesů proud,
kde dřív šumný duch si zpíval,
zapadlý je tichý kout.

A když dosud květ se blahý
v jeho stínech uhostí,
je to jenom z tvojí vláhy,
vsáklé v hloub, ó, mladosti!

ZNÁMÝM KRAJEM.

Po dlouhých letech zase
jsem v kraje zabloudil,
kde v mládí čárném jase
jsem bloudil, pěl a snil,
a jako mlha šedá
mně z duše spleen se zvedá
před září oněch chvil.

Ach, ještě park tu starý
a za ním skryta ves,
chrám bílý blízko fary,
i rybník, cesta v les;
a velikou svou mýtí
vrch na obzoru svítí,
kam často krok mě nes'.

Leč, žel přes kout ten skrytý,
kde nic se nechvěje,
přes cesty, jež teď zryty,
se táhnou koleje:
dva rovné, třpytné pruhy,
jak život šel by tuhý
přes sny a naděje.

Kam vyplašili tebe,
pohádko tichých let,
kdy modré jenom nebe
se dívalo v tvůj svět;
ký asyl tebe kryje,
ó, snivá poesie,
kde najdu jen tvůj sled?

Ó, cítím, jak mě studí
ta kolej, dusí mrak,
jak v snivý kout mé hrudi
frivolní hledí zrak:
ne přes luka to pádí —
sny, touhy mého mládí
to rve a šlape vlak!

V HLUBINÁCH LESA.

Co na pokraji den a obetkává
i kmen i listí žhavý slunce nach,
ó, jaká šeř tu posupná a tmavá
v těch mlčícího lesa hlubinách!

Na shnilém listí jak když Noc tu sedí
a v polosnách svou čeká hodinu,
stín se stínem tu splývá v tmě a šedi,
od větve k větvi pavuč táhne snů.

Je v dáli tam, kde s luhem hvozd se snoubí,
to jasného dne prouha bělavá,
či volným krokem do zamlklé hloubi
se žrece blíží bílá postava?

Vše sní a mlčí jako v krajích Smrti,
jak těžký příkrov na všecko by leh,
cit úzkosti i hlas ti v hrdle škrtí
a ve hruď zpátky tichý tlačí vzdech.

Květ nezáří tu, ptáče nezazpívá.
Zde není místa pro rozmar a smích,
zde, cítíš, smutek, tajemství se skrývá,
bol němých rtů, sen duší zamčených.

Jen pavouk tkáň svou nerušen tu souká
a můra krouží tichým letem svým;
slyš, nyní doupňák zasmušile houká,
jak žalmy kdos by říkal nad mrtvým . . .

JAKO KVĚTY.

Pěšinou se toulám luk,
kde se kosa svítí,
v skráň mi tepe nesouzvuk
illuse a žití.

Za večerní záplavy,
v které vše se koupá,
jaká vůně z otavy
pokosené stoupá!

Ach, co sny a illuse,
marný trud a hněty! —
nejkrašší žít na luze
prostě jak ty květy.

Plát a zářit, dýchat rád,
kdy vše jarem jihne,
neptat se a nestarat,
kosy blesk zda švihne.

A po sobě památkou,
mír kdy v tváři trůní,
nechat takou přesladkou
opojivou vůni!

NA BOJIŠTI.

. . . und jetzt beisammen friedlich
liegend, die Auferstehung erwarten.

Nápis na hřbitůvku
padlých u Č. Skalice.

A k tomu bylo třeba krve proudů,
ran děl a pušek, zrady, lsti a soudů,
vsí požárův a udupaných lánů,
mrch na tisíce, děsu z noci k ránu.

Slz moře, stonů, kvílení v těl změti,
sta puklých srdcí, osiřelých dětí,
běd moru, hladu, žalu nad vše žaly:
by posléz lidé vedle lidí spali!

By vedle sebe na prosáklé pláni
tu spali tiše až do z mrtvých vstání,
a pak snad chytí, vstávajíce z rovů,
své zbraně zas a počnou bít se znovu.

SIESTA.

Křivolaká, bystrá říčka
starosti mi ve sny hýčká,
stíhám světel, stínů vděk,
klidný rybář myšlének.

Šťávná luka, modré chlumy,
topoly tak sladce šumí,
po vrbách se svlačce pnou
s hořkou vůni mandlovou.

Vlnky jak se lesknou, zlatí,
myšlénky mé v dál se tratí,
plynou s nimi, nevím sám,
o čem ještě přemítám.

Ušlápnuté květy v taji
duše se mi pozvedají,
zdá se mi, že tich a něm
na vše hledím modrým sklem.

Vše, co je, a bylo kdysi,
se zdáním se pravda mísí,
zvony, žití ruch a spěch
slyším už jen jako v snech.

Hvězdou každý svlačec bílý,
kytkou květů mrak, jenž pílí,
skráň mi stírá vítr svým
měkkým šátkem hedvábným . . .

ZA JITRA.

Jak z rána v lese čet
jsem z knihy sladkých vět,
tu náhle s výše pavouček
se spustil, na mne slét.

A po mně lez a tkal,
a já se vlídně ptal:
Co, pavoučku, to pro mne tkáš,
je štěstí to či žal?

Ó, kliď se mi jen, kliď,
ty z rána předeš, viď,
jak říkají, jen starostí
a trudů šedou nit!

Ne, zůstaň, dále tkej,
jak tvůj to obyčej!
A starostí že neseš trud?
Vždyť zvyk' jsem snášet jej!

Je těsně se mnou spjat,
je stínem mojich pat,
a kdybych jednou byl ho prost,
už scházel by mi snad.

Chci nést jej sám a sám,
tíž, bolest, křivdu, klam,
jen jiným když tu radosti
a štěstí trochu stkám.

Jich úsměv na niti
se mojí zachytí,
a šedá vlákna na večer
se zlatem zatřpytí.

TOULKY DUŠE.

Když vzbudil jsem se ze snů dnes,
já ptal se: Duše nestálá,
kdes byla v noci, odpověz,
kde, tulačko, ses toulala?

Já — řekla duše potichu —
jsem honila se nivami
a z květných pila kalichů
tam nápoj, který omámí.

A, sestra nočních motýlů,
jsem snášela se potají
zlatého květin do pylu,
jež pouze v noci pukají.

A v tůních jsem se koupala,
jež v hloubi lesů ukryty
a na třtinách se houpala,
když blýskly luny zásvity.

Tam, lekníny kde bílé sní,
jsem s vílou hrála veselá,
jak holub stvoly, měsíční
si vlákna v hnízdo snášela.

A prohlédla jsem kouzel moc
a s netopýry těkala
a se sovou jsem v tichou noc
tam, kde spal mrtvý, plakala . . .

ZPOVĚĎ SNÍLKA.

Nic nevím jistě — jenom jako v snách
bych vše byl viděl — zvolna, zvolna jen
se rozpomínám . . . Byla bouřná noc,
a my jsme pluli mořem neznámým,
ach, odkud asi, k čemu as a kam?
Do našich plachet divý vítr dul
a vlny zvedal lodi k palubě,
jež třásla se a chvěla. Náhle však
se jedna vlna hrůzně vztyčila
jak příšera a splákla s paluby
vše, co tu živo. Tmavá mrákota
mě obešla a když jsem procit, zřím:
sám na vlnách jsem, v dálce mizí loď.
A vlny bílé sem tam houpaly
mě v náruči a podávaly si
mě jedna druhé, stále dál a dál
a dál a dál, až vlna poslední

jak bělostných dvé paží vyhoupla
mě tvrdý na břeh. Tu jsem zaplakal,
a divní lidé — cizí — ujali
se dítěte, a u nich vyrost jsem,
jim otče — matko — říkal, měl je rád
i děti jejich, vždy však cítil jsem,
že jiný jsem, než oni. Zamlklý,
když smáli se, jak nechápal bych nic,
jsem usmívat se musil častokrát,
že, všichni vážni, vzhlédli tázavě.
Z nich žádný tolik nemiloval noc,
jak já ji rád měl, žádný neslyšel,
s čím letí vítr a co vypráví
květ květu zticha v svitu měsíčním.
Je nelákala šerá lesní hloub,
kam jemný šum mě volal a kde v snech
jsem často klesl, pozorně pjal sluch,
zda zvěst, již práh jsem slyšet, uslyším.
Mně smávali se jen, mě tupili,
že jejich řádům zvyknout nemoh' jsem,
a říkávali: Spadl s oblaků!
A tu jsem tedy oči k výši zveď
a zdálo se mi, že je poznávám
to moře modré, jímž jsem kdysi plul,
to dálné, šíré moře blankytu,
kde oblak řasy jako hřbety vln
se bělaly. A jak tak jednou zas
do výše hledím, vidím pojednou
jak tmavý mráček pluje mořem tím
vždy blíž, vždy blíž a nad ním obláčku
běl jako plachta svítí. »Moje loď!«

já vzkřikl hlasně, volal, mával jsem,
leč neviděli, neslyšeli mě,
a loď dál plula — odkud as a kam?
Však od té doby stále hledím výš
a čekám, čekám s pevnou nadějí,
že jednou přece zaslechne mě loď
neb spatří z dálky a že přistane,
by odvezla mě v domov ztracený.

VÁNOČNÍ NOCI.

Hvězdnatá, bílá
vánoční Noci,
nad boje všední
křídla svá zvedni,
anděl i víla
s tajemnou mocí!

Zamávej jimi
lehce a zticha,
teplý a sladký
jako dech matky
do srdcí zimy
vánek ať dýchá!

Skonejši žaly
kouzlem své něhy,
bídu i pýchu,
propasti hříchu,
srovnej jak halí
všecko tvé sněhy.

Naděj ať křepčí,
sny se zas zvednou,
s úsměvem dětí
duše ať letí
v budoucnost lepší
v roce zas jednou!

V hvězd milliony,
s tajemnou mocí,
nechť plá, se točí
million očí,
jasných jak ony,
vánoční Noci!

U NÁS.

Je u nás všecko smutné: zvuk zvonů,
lesa šum,
ty šíré naše pláně i hory k vrcholům,
ty naše boje, sváry, i všeho lidu tvář,
i úsměv, jenž ji přejde, je bledá, smutná
zář.

Je u nás všecko smutné: i knih i písní ráz,
vždy v půli veselejší se smutně zlomí hlas —
ó, jestli Bože navždy tak značit chceš můj
lid,
jen aspoň nám ty děti smutnými nenech být

NA CESTU.

Ach, jindy jen holí jsem zatočil,
jen tlumok na plece hodil
a byl bych šel světem na sta mil,
vzal lehce tuláka podíl!

A dneska pouť krátká, k smíchu až,
a jak prut v šípkovém keři,
mě chytá a drží dětská páž
a nechce pustit mě z dveří!

Dvě oči modré jak nebes jas
zřím smutně ke mně se zvedat,
jak s otázkou: Zdali kraššího as
cos v šírém světě chceš hledat?

Však vyrvu se přec a prchám v svět
přes lesy a města, kol chýží —
ej, hlava je lehká, noha chce v let,
však srdce tak tíží — ach, tíží!

CESTOU.

Rychlíkem hřmíme k severu,
pár mil jen od našich hranic,
šero jde podletních večerů,
pohledu do dáli bráníc.

Ale kam zřít je: rovina,
pastviny smutné a holé,
obloha šírá se rozpíná
přes dlouhá, požatá pole.

S radostí oko se zavěsí
jen na ty větrné mlýny,
kolem pod šerými nebesy
řady jich padají v stíny.

Ale jak v soumrak se vzdalují,
zdá se mi náhle, sním v muce,
že se to k jihu k nám vztahují
nesčetné, obrovské ruce . . .

SLOVANSKÝM BŮŽKŮM.

Ó, zřím vás! a v mé duši
se všecek zvlnil cit:
Tys Bába — a ty Veles —
a ty zde Svantovít,
a vy ti būžci malí,
již, v domě svatí všem,
jste v záři krbu stáli
nad starým ohništěm!

Jak vesele ten plamen
si v krbu praskal, plál,
kol vašich hlav a ramen
se stíny sobě hrál,
co ženy předly, vítr
bil zimní do krovu,
a muži smědí snili
o lupu, o lovu.

Zřím vašich božnic slávu,
nad mořem chrám váš čnět
a žreců průvod tichý
a člunů hbitý let;

výš pod starými duby
dým kroužit obětí,
a pak — jen zápas hrubý
a zmar a prokletí!

Třesk mečů — padlá těla —
křik — požár — trosky — krev —
pád hvozdů do popela —
nového boha zpěv;
chrám rozbořený plane
nad lesy Rujany,
a vy — jen rozmetané
a staré balvany!

Ó, dobře tak! Vy špatně
jste střehli krb i dům,
sil nedali jste pažím
v boj proti cizincům,
ni nesváru ni zrady
jste nezašlápli blín,
když s křížem táhly řady,
kde váš byl hromoklín?

Z úst jazyk rvát jste dali
pro pozdních věků sten,
pro svého lidu žaly
zem na pospas a v plen.
Za vaši slabost, mdlobu
a malomoc a klam
vás poslední žrec skácet
měl toporem svým sám!

A přec — když praděd tesa
vás hrubě pro oltář,
zda nechtěl v kámen vrýti
jen svého kmene tvář?
A přec — mně v duši jihne —
jste velcí byli kdys,
a zrak můj zří, zda stihne
kýs příbuzenský rys.

A znovu mě to vábí
před vámi státi v snech,
a mračné rysy Báby
jsou náhle plny něh,
mně zdá se: chví se — roste,
jak zvlněn ves můj cit —
já ohléď se a musil
ten kámen políbit!

Berlín 1903.

CESTOU V ALPÁCH.

Vzhůru jsme stoupali,
výše a výš,
nebi vždy blíž ;
mraky nám nad hlavou letěly do dáli,
bystřiny zpívaly
kolem nás jásavě,
a my šli po mechu, po listí, po trávě,
přes klestí, výmoly,
přes tesy, balvany,
nad srázy, orel kde sídlo jen vyvolí,
stezky kde strhány.

Pod námi les,
nad námi tes,
zvonky krav vesele
zvonily kdes,
a my jen vrchol, jenž ve mracích, v pohledu,
letěli ku předu,
znoje pot na čele,

jako se v mládí jen pospíchá šíleně,
k čemu, ach, k čemu? — jen ke stínům
jeseně.

Zvolna však krok
slábnul nám již.
Bože, ta výš!
Jaká se připjala na tlumok
najednou tíž!
Volněj a volněji táhli jsme v úvalu
a pak již docela pomalu, pomalu
vzhůru jsme kráčeli v stínu i úpalu.
K čemu ten chvat?
K čemu ten let?
Pohleď, jak za námi do hloubky pad,
ztrácí se svět!
Co se nám obrovským, ohromným zdávalo,
před čím jsme v obdivu chvěli se nemálo,
směšný má vzhled,
malé a nízké, jak stoupáme v před.
Proč jsme jen zprvu tak šíleně letěli?
Vždyť kol je celý ráj krásný a veselý,
za mžik snad zmizí již zeleň a houšť,
přijde jen poušť,
bezkvětá, mrazná, kamenná poušť.
Najednou, jak když nás bázně jme cit,
nemůžem dosti se nasytit
slunce a zeleně,
od stromu ke stromu těkáme nadšeně,
leháme na zemi,
alpskými růžemi

zdobíme čela si,
pohádek vysněných bloudíme do krásy.

Žízeň svou zkoj,
slyšíš, jak zpívá tu
cinkotem dukátů
pod skalou zdroj?
Zpívá nám, bolest že každou lze přenésti,
o lásce, o štěstí,
jenom je chtít!
Ke zdroji skoč,
ruku svou smoč,
chce se mi z dlaně tvé vášnivě pít,
píti z ní, k závrati
spíjet se, čerpati
těchu a sílu pro jed i klam,
tebe jen mám,
tebe jen jedinou na světě celém,
smutném a stmělém,
ostatní mráz,
prázdno, tak prázdno kolem nás.

Nebesům možno-li
ještě být blíž?
A přec zas k vrcholi
táhli jsme výš.
Zeleň se pod námi ve hloubi ztrácela,
umlkl docela
ptačí zpěv kolem nás, milý a důvěrný,
nyní kol klid jen, tak hluboký, bezměrný
prahorstva klid.

Chromá kleč zdála se pahýlem žebráka,
kterého slunce jas na cestu vyláká,
po níž jde šťastný, kdo zdráv je a syt.
Šli jsme kol dál,
větru chlad vál.
Opři se o mne jen, duše má, třeba-li,
v mžiku již cíl tu, a pohled se rozhalí
s vrcholu skal!

Konečně u cíle!
Těžce krok jde
přes sutky zlotřilé —
kde jsme to, kde?
Je to již vrchol či je to jen svah?
Všecko kol v mhách.
Kde jsi, mé dítě, mám o tebe strach,
ruku svou podej mi, kde jsi, ó, kde jsi,
duch můj se děsí,
vidím tě padat kams v mlhy té klín,
nejsi než stín.
A tam, hle, jakoby na skály pokraji,
jiné se stíny plouží a mihají.
Najednou zdá se mi: není to klam,
stínem jsem sám,
celá pouť byla jen krátká pouť životem,
a teď jdem v stínů sněm,
dolů a nahorů
těkati budeme v šírém jen prostoru
vysoko nad zemí,
a mně tak pojednou lehce, tak blaze mi.
A přec to klam,

snění a blud,
do mlhy zasvištěl tu i tam
slunečný prut:
mlhy se trhají, vidět je vrcholy,
lesy a údolí
se srázných stěn,
žena má rukou oči si zaclání,
a já cos cítím jak stesk jen a zklamání,
že to byl sen!
Ale to vím,
zahalen v mlhy té mrak,
že jsem byl usmířen s vším,
že bych chtěl odejít tak
do říše stínů v mlhy a chlad,
na život jako na cestu k vrcholu
bez stesku, lítosti, bez děsu, bez bolu
sladce si vzpomínat.

ZVONICE SV. MARKA.

Nad vším k nebi trčela, do mraků tíhla,
každá loď ji zdravila, gondola, bárka,
věky střehla Benátky zvonice štíhlá
svatého Marka.

A teď leží, sřícena v rumu a prachu,
padlý titán, první ten hlasatel zoře,
jeho pádem zachvěly v bolu se, strachu
země i moře.

Zvony staré zazněly sledně, když rázem
třeskly o zem, rozbity v trosky stere,
anděl s výše lít jak duch odbojný srázem
Gehenny šeré.

Bílý oblak vznesl se z ruin a rumu,
jak by věže přelud se ve vzduch byl vhroužil,
holubů roj v úzkostném křídel svých šumu
zděšen kol kroužil...

Stráž když padla, ztracen jest tábor již pod ní!
Jaký osud čeká tě, labuti bílá,
město lagun, chrámy tvé, paláce vodní,
nesmrtná díla?

Jako Narcis vlastním svým obrazem jata,
rozpneš náruč slíbat jej, půvabu plný,
v hloubi klesne, v moře tvá nepevná pata,
skryjí tě vlny!

Smutná věštba! nad zmarem věže kdy kvílíš,
a ta pravda skrytá v ní srdce mi stiská;
krása tvoje veliká, čarovná příliš,
bohů zášť blízká.

Kde teď svítíš, poplují jedenkrát lodi,
vše v nich zmlkne, nad tvoje hroby jak vstoupí,
rybář zloví, v moře až jednou síť hodí,
rozbité sloupy.

Báby dětem vyprávět pohádku budou
o tvé kráse, u večer tichý a vonný
vnuci vnuků pod moře hladinou rudou
uslyší zvony . . .

VEČER V CIZINĚ.

Před zázraky štětce a dláta,
  při stihání mořských pěn
jak sladce plyne a chvátá
  ten teplý, podletní den!
Však večer když táh a se smrákal,
tu vichr a hustý déšť lákal
  do krčmy útulných stěn!

Do staré jsem osterie
  tu zapadl moři blíž
a naslouchal, vítr jak bije
  jí do oken, prázdnil číš.
Jak čas se loudá a plouhá!
A divná na srdce touha
  a divná mi ulehla tíž.

Kol prázdno, jen obrovská kočka
  blíž přišla otřít si hřbet
a ke mně zvedala očka —
  v tom náhle přised si kmet.
Vlas bílý tváře mu věnčí —
já nevěděl, přišel-li z venčí,
  či odkud se právě zved.

»Ó, promiňte, milý pane,
že ihned usednu k vám,
když bouřný vítr tak vane,
je smutno sedět tak sám;
a cizincem v zemi té jste-li,
jste jistě dnes neveselý,
och, pane, to znám, to znám!«

»Tu vína nad plnou číší
jak sklání se samotář,
hlas dálný, sladký tak slyší,
své matky zří, milenky tvář,
líc krásnou s vábnýma rtoma,
tu milou síňku tam doma,
kde lampy staré plá zář.«

»Ó, rcete, co v také je chvíli
vší krásy, umění div,
kdy ptáte se: Vzpomíná? Spí-li?
Kdo zemřel mi v dáli, kdo živ?
kdy výčitkou sobectví pouze
se vrývá a vysmívá touze
ten hodin zdlouhavý kyv?«

Já opřel dlaň o hlavu nyní
a letěl vzpomínkou v dál,
svit lampy v mé útulné síni
mi nad maják do snů teď plál;
i drahé slyšel jsem hlasy,
dech tepla a lásky a krásy
mi v ústret líbezný vál.

»Ba, lidský život je krátký —
dál stařec mluvil — a ten,
kdo odešel, nepřijde zpátky,
by víc pak byl oceněn —
ó, celé nestačí žití
se milovat, vděčným býti,
vše ostatní, pane, je sen!«

— Och, ustaňte! — vzkřikl jsem v muce,
a ustrnul — sám jsem byl.
Kmet zmizel. Já vyběhl prudce,
bych ještě jej dohonil,
a slyšel jsem, do skaliska
jak vlna za vlnou tříská,
a vítr bolestně vyl.

Ni stopy kol po divném kmetu.
Noc tmavá, déšt šelestí.
A já si přál orlem být, v letu
bych moh se v dál přenésti.
»Loď, loď!« jsem vykřikl steskem,
a každá vlna svým třeskem
se smála mé bolesti.

OBSAH.

Od TÉHOŽ AUTORA vyšly dosud tyto knihy:

a) původní: Ptačí svět 1888.
Živým i mrtvým 1889.
Spadalé listí 1890.
Písně z práce 1891.
Poli a lesy 1891.
Drobty života 1892.
Epické básně 1892.
Pražské motivy 1893.
Srdce i duše 1894.
Noční violy 1894.
Živé stíny 1895.
Vzpomínky z jihu 1897.
Tmavé růže 1897.
Sonety tiché pohody 1899.
Nové básně 1901.
Cestou podle moře 1902.
Sny a toulky 1905.

Pro děti: Myška na zkušené 1899.
Modré zvonky 1904.
Čtyři knížky pohádek dle angl. originálů 1903.

b) Překlady: Lenau: Výbor básní 1903.
Byron: Vězeň Chillonský 1900.
Longfellow: Básně 1902.
Byron: Mazeppa 1902.
Aldrich: Výbor z poesie jeho 1903.
Byron: Parisina 1904.
